

ชื่องานวิจัย โครงการการพัฒนาตลาดกกยางให้เป็นตลาดชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัย ผศ.ดร.อินทิรา ชาศีร์ อ.ฉวีวรรณ อินทนนท์ อ.ตระการ ถนอมพันธ์ และคนอื่นๆ

ปีที่วิจัย 2551

แหล่งทุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

บทสังเคราะห์งานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาตลาดกกยางร่วมกันระหว่างพ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยาง ชุมชนที่อยู่รอบๆตลาด ผู้ซื้อสินค้า เทศบาลนครอุบลราชธานี และฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดเวทีสาธารณะ ในการระดมความคิดเพื่อพัฒนาตลาดกกยางร่วมกัน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือเรียกกันสั้นๆ ว่า พาร์ (PAR) โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้นวิจัยจนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย ทั้งนี้ชุมชนต้องเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ โจทย์ของงานวิจัยนี้เริ่มต้นจากความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยางกับเทศบาลนครอุบลราชธานี ตลาดแห่งนี้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลากว่า 30 ปี โดยอาศัยบาทวิถีของถนนศรีณรงค์เป็นพื้นที่ในการขายสินค้าระหว่างเวลา 14.00 น.ถึงเวลา 19.00 น. จนกระทั่งเทศบาลนครอุบลราชธานีเข้ามาจัดระเบียบตลาด ตั้งแต่ทำความสะอาด จัดระเบียบรถจักรยานยนต์ รวมไปถึงพยายามให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยางย้ายไปขายที่ตลาดของเทศบาลแทน ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อค้าแม่ค้าไม่ต้องการ แม้จะมีการจัดเวทีสาธารณะเกี่ยวกับการย้ายตลาด ทั้งพ่อค้าแม่ค้าและเทศบาลนครอุบลราชธานีต่างยืนยันตามความต้องการของตน พ่อค้าแม่ค้ายืนยันไม่ยอมย้ายออก เทศบาลยืนยันที่จะยกเลิกการผ่อนผันในการขายสินค้าในที่สาธารณะบริเวณถนนศรีณรงค์ (ตลาดกกยาง) จนกระทั่งนำไปสู่ความขัดแย้งโดยเทศบาลประกาศยกเลิกจุดผ่อนผัน ทำให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยางยื่นฟ้องศาลปกครองว่าเทศบาลกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขณะที่กำลังดำเนินงานวิจัยคดียังอยู่ในการพิจารณาของศาล และความขัดแย้งยังคงมีอยู่ต่อไป

งานวิจัยนี้จึงเป็นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าว โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาตลาดกกยางให้เป็นตลาดของชุมชนอย่างแท้จริง แม้ว่างานวิจัยนี้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายยังไม่ยุติ แต่คณะผู้วิจัยได้เห็นพัฒนาการรวมกลุ่มของผู้ค้าขายในตลาดกกยางเพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิการทำกิน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิชุมชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จนในที่สุดนำไปสู่การสร้างระบบสวัสดิการ

ภายในชุมชนของตนเองคือการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในตลาดเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนของ พ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยาง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของกลุ่มผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน

อย่างไรก็ดีหลังจากงานวิจัยสิ้นสุดลงได้ไม่นานศาลปกครองตัดสินให้พ่อค้าแม่ค้าสามารถค้าขายในตลาดกกยางได้ตามปกติ ความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าแม่ค้าในตลาดกกยางและเทศบาลจึงยุติ ปัจจุบันพ่อค้าแม่ค้าสามารถทำการค้าขายได้ตามเดิม แต่ไม่ได้ขายบนบาทวิถีถนนศรีณรงค์ซึ่งเป็นที่สาธารณะ การตั้งเคราะห์งานวิจัยนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมนำมาซึ่งการแก้ไขความขัดแย้งและนำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด